

مؤلفان:

محمد رضا شہیدی پور، علی قاسمی

سرشناسه: شهیدی پور، محمد رضا. ۱۳۳۷.

عنوان: آموزش قرائت و تجوید قرآن (۲) (دو)

نام پدیدآور: مولفان محمد رضا شهیدی پور، علی قاسمی.

مشخصات نشر: قم: مرکز مدیریت حوزه های علمیه، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری: ۳۵۶ ص.

شابک: ۴-۲۷-۷۵۵۰-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۳۵۴-۳۵۶؛ همچنین به صورت زیر نویس

موضوع: قرآن - قرائت - راهنمای آموزشی

موضوع: قرآن - تجوید - راهنمای آموزشی

موضوع: قرآن - قرائت - پرسشها و پاسخ ها

شناسه افزوده: قاسمی، علی، ۱۳۶۰. نویسنده همکار

شناسه افزوده: حوزه علمیه قم. دفتر تدوین متون درسی

شناسه افزوده: حوزه علمیه قم. مرکز مدیریت حوزه های علمیه

رده بندی کنگره: ۱۳۹۴، ۹۱۸۲ ش / ۵ / ۷۴ Bp

رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۱۵۱۰۷

شماره کتابشناسی: ۳۸۸۱۷۱۵

آموزش

قرائت و تجوید قرآن (۱)

محمد رضا شهیدی پور، علی قاسمی

...

دفتر تدوین متون درسی

ناشر: مرکز مدیریت حوزه های علمیه

نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۳۹۴

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

...

همه حقوق محفوظ است.

انتشارات: ۳۷۷۴۸۲۸۳ - ۰۲۵

دفتر تدوین متون درسی حوزه های علمیه:

۰۲۵ - ۳۷۸۳۴۰۵۴

۰۲۵ - ۳۷۸۳۴۰۴۴

WWW.TMD.IR

فهرست

۱۹	فصل اول: مباحث آغازین
۲۱	درس اول: آداب انس با قرآن
۳۷	درس دوم: آشنایی با علم قرائت و تجوید
۵۱	درس سوم: آشنایی با فصیح حرکات
۵۹	فصل دوم: مخارج حروف
۶۱	درس چهارم: تمایز حروف (۱)
۷۵	درس پنجم: تمایز حروف (۲)
۸۵	درس ششم: تمایز حروف (۳)
۹۵	درس هفتم: تمایز حروف (۴)
۱۰۳	درس هشتم: تمایز حروف (۵)
۱۱۱	درس نهم: تمایز حروف (۶)
۱۲۱	درس دهم: مهارت‌افزایی در قرائت اذکار نماز
۱۲۹	فصل سوم: صفات ذاتی حروف
۱۳۱	درس یازدهم: آشنایی با صفات ذاتی حروف (۱)
۱۴۷	درس دوازدهم: آشنایی با صفات ذاتی حروف (۲)
۱۶۱	فصل چهارم: احکام حروف
۱۶۳	درس سیزدهم: تفخیم و ترقیق
۱۷۵	درس چهاردهم: تفخیم و ترقیق (۲)
۱۸۵	درس پانزدهم: تفخیم و ترقیق (۳)
۱۹۳	درس شانزدهم: تفخیم و ترقیق (۴)

۲۰۹	درس هفدهم: ادغام
۲۲۱	درس هجدهم: احکام نون ساکن و تنوین «۱»
۲۳۳	درس نوزدهم: احکام نون ساکن و تنوین «۲»
۲۴۷	درس بیستم: احکام نون ساکن و تنوین «۳»
۲۶۳	درس بیست و یکم: احکام میم ساکن
۲۷۳	درس بیست و دوم: مراتب غنة
۲۸۳	درس بیست و سوم: احکام مدّ و قصر
۲۹۹	درس بیست و چهارم: آشنایی با چند حکم تجویدی
۳۱۱	فصل پنجم احکام وقف، وصل و ابتدا
۳۱۳	درس بیست و پنجم: احکام وقف، وصل و ابتدا
۳۲۷	درس بیست و ششم: احکام وقف، وصل و ابتدا (۲)
۳۴۳	درس بیست و هفتم: احکام وقف، وصل و ابتدا (۳)

مقدمه هرگز

در طول تاریخ تشیع، حوزه‌های علمیه متناسب با شرایط هر دوره، عهده‌دار فهم، تبلیغ و اجرای دین بوده و به نشر معارف اهل بیت (علیهم‌السلام) برای دل‌های مشتاق و تشنگان حقیقت اهتمام داشته‌اند. شکی نیست که دستیابی به این هدف، نیازمند تربیت نیروهای متخصص و کارآمد در نظام تعلیم و تربیت است. از آن جایی که «استاد»، «شاگرد» و «کتاب درسی» سه رکن مهم در هر نظام تعلیم و تربیت می‌باشند، برنامه‌ریزی متناسب با اهداف آن نظام و نیازهای هر دوره، نیازمند وجود اساتید توانمند و متون درسی متناسب می‌باشد.

یکی از اقدامات قابل توجهی که در چند سال اخیر صورت گرفته بازنگری در برنامه آموزشی حوزه‌های علمیه می‌باشد. برنامه جدید از ویژگی‌های ممتازی از قبیل: «جامعیت نسبت به همه محتوای درسی، هدف محور بودن، ابعادی شدن همه دروس و تدوین دروس در سه مرحله آشنایی، شناخت و تسلط» برخوردار است. با توجه به تغییرات عمده در سرفصل‌های آموزشی و محتوای آن، لازم است کتاب‌های متناسب با اهداف و سرفصل‌های جدید تدوین شود. بعد از تدوین سرفصل‌ها، دفتر تدوین متون درسی در راستای تحقق این هدف در برنامه جدید آموزشی، تلاش کرده تا برای تهیه سرفصل‌ها، میراث گذشتگان را روشمند مورد بازخوانی قرار دهد و بعد از گردآوری و طبقه‌بندی موضوعات مهم در علوم مختلف، هریک از این علوم را در مراحل مدون آموزشی به شکل کتاب‌های به هم پیوسته درسی تنظیم کند تا حلقه‌های به هم پیوسته این کتاب‌ها بتوانند زمینه را برای رشد علمی طلاب و در نهایت اشراف علمی بر دانش تخصصی آنان فراهم سازند؛ بدین منظور، آموزش هر دانش در چهار مرحله طراحی شده که در برنامه جدید، دانش‌های مختلف به تناسب از یک تا سه مرحله آموزش داده می‌شود و مرحله اول آن آشنایی نام دارد. این مراحل، هریک شاخصه‌هایی مخصوص به خود دارند و کتاب حاضر به آشنایی با روان‌خوانی اختصاص یافته است.

امید است طلاب عزیز با بهره‌گیری از تدریس و راهنمایی‌های اساتید خود بتوانند از کتاب‌های برنامه جدید بهره لازم را در رشد و بالندگی علمی و تربیتی خود و ترویج معارف دینی ببرند.

بر خود لازم می‌دانیم از حجت‌الاسلام والمسلمین محمدرضا شهیدی پور مؤلف محترم که حاصل سال‌ها تجربه تدریس و پژوهش خود را در تدوین این کتاب، به کار بردند و از حجت‌الاسلام والمسلمین علی قاسمی که در تدوین این اثر همکاری نموده‌اند، کمال قدردانی و امتنان را داشته باشیم.

دفتر تدوین متون درسی حوزه‌های علمیه

www.ketab.ir

بسم الله الرحمن الرحيم

قرآن کریم معتبرترین منبع معارف الهی است که از جانب خدای سبحان بر پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله نازل گشت. رسالت این کتاب شریف، رهایی انسان از تاریکی های جهل و نادانی و رساندن او به نور معرفت و بندگی خداوند است «کتاب انزلناه الیک لتخرج الناس من الظلمات الی النور بإذن ربهم الی صراط العزیز الحمید» (این قرآن) کتابی است که آن را به سوی توفرو فرستادیم تا مردم (جهان) را به خواست و توفیق پروردگارشان از تاریکی ها (انحرافات عقاید و اخلاق و اعمال) به سوی نور (هدایت الهی) بیرون آوری و به راه آن (خدای) صاحب اقتدار و ستوده خصال راه نمایی.

قرآن را می باید درمان دردهای روزگار و هر روزین دانست؛ به آن رو آورد و از آن شفای جان و جهان طلبید؛ بر تلاوت و انس، فهم و تدبر، جستجو و کاوش در آیات ملکوتی آن همت گمارد و از دزدۀ ذره ی مائده ی الهی، درمان هزاران درد را جست «وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ»؛ و از قرآن آنچه را که برای مؤمنین شفا و رحمت است فرو می فرستیم.

امیرالمؤمنین علیه السلام با اشاره به اثرات تربیتی انس با قرآن در توصف این کتاب فرموده اند: «وَعَلِّمُوا أَنَّ هَذَا الْقُرْآنَ هُوَ النَّاصِحُ الَّذِي لَا يَغْشَى وَالهَادِي الَّذِي لَا يَضِلُّ وَالْمُحَدِّثُ الَّذِي لَا يَكْذِبُ وَمَا جَالَسَ هَذَا الْقُرْآنَ أَحَدٌ إِلَّا قَامَ عَنْهُ بَرِيَادَةٌ أَوْ نُقْصَانٌ بِإِثْنِ هُدًى أَوْ نُقْصَانٍ مِّنْ عَمَى»؛ بدانید که این قرآن مشاوری است که خیانت نمی ورزد و راه میایی است که گمراه نمی کند و گوینده ای است که دروغ نمی گوید. هیچ کس با این قرآن ننشاند، مگر اینکه با افزایش یا کاهش از نزد آن برخاست؛ افزایش در هدایت یا کاهش در کوری و گمراهی.

انس با قرآن و بهره مندی از معارف آن دارای مراحل و مراتب گوناگونی است؛ هر کس به قدر دانش، فهم، معرفت و همت خویش می تواند ظرف وجودی خود را بیاراید و با فاصله گرفتن از

۱. ابراهیم/۱.

۲. اسراء/۸۲.

۳. نهج البلاغة (نسخه ی صبحی صالح)؛ خطبه ی ۱۷۶.

حصار ماده به ملکوتیان نزدیک گشته و با آنان هم‌رتبه و هم‌نوا گردد؛ با این همه، گام نخست و لازم برای همگان، آشنایی با متن قرآن و انس با الفاظ نورانی آن است؛ چنانکه در سخنان مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای - مد ظله العالی - این گونه آمده است:

«قدم اول برای عمل کامل به قرآن، آشنایی با متن قرآن است.»^۱

دانش تجوید از اصیل‌ترین دانش‌های حوزه‌ی علوم قرآنی است که رسالت آن آموختن صحیح خواندن قرآن و تلاوت زیبای کلام الهی است. به کارگیری قواعد این علم موجب در امان ماندن معانی و مفاهیم کلام الهی از تغییر و افساد گشته و باعث قرائت موزون و آهنگین و دلنشین قرآن می‌گردد.

از آنجا که پیامبر اعظم ﷺ فصیح‌ترین مردم در سخن گفتن و قرائت قرآن بوده‌اند، قرآن کریم را در کمال زیبایی و بلاغت می‌خوانده‌اند و به دیگران نیز به همین شیوه آموزش داده‌اند. از همین رو پیرون خویش اسفار شریف کرده‌اند که «اقْرَءُوا الْقُرْآنَ بِالْحَنِّ الْعَرَبِيِّ وَ أَصَوَاتِهَا»^۲؛ قرآن را با لحن‌ها و آوای عرب بخوانید. افزون بر سخن نبی خاتم ﷺ، امام صادق (ع) نیز می‌فرماید: «أَعَرِبِ الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ عَرَبِيٌّ»^۳ قرآن را فصیح و با لحن عربی بخوانید؛ زیرا قرآن به زبان عربی است. مرحوم علامه‌ی مجلسی (ع) ذیل این حدیث می‌نگارد: «... یعنی محسنات قرائت مانند تفخیم و ترقیق و ادغام و پیرایه‌ی دیگر را در قرائت روشن و آشکار سازید.»^۴

در این میان، طلاب و دانش‌پژوهان حوزه‌های علمیه از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند؛ چرا که درک صحیح معارف دین و تبلیغ و ترویج نیکوی آن از جمله وظایف مهم آنها است. در این مسیر از آنان انتظار می‌رود علاوه بر برخورداری از فضل علمی و عمیق و ژرف از آیات الهی بتوانند آن را صحیح و دقیق و زیبا بخوانند و افزون بر آن بتوانند به نیکی و زیبایی آن را تعلیم دهند. سیره‌ی پیامبر رحمت حضرت محمد مصطفی ﷺ در اعزام جانشان دین و تعلیم قرآن توسط آنان گویای این مطلب است.

۱. علی عزیزاده، قرآن کتاب هدایت در بیان امام خمینی قدس سره و مقام معظم رهبری؛ ص ۴۰.

۲. کلینی، الکافی (ط - الإسلامية)، ج ۲، بَابُ تَرْتِيلِ الْقُرْآنِ بِالصَّوْتِ الْحَسَنِ، ص ۶۱۴.

۳. همان، ص ۶۱۵.

۴. مجلسی، محمد باقر، مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول؛ ج ۱۲، ص ۵۰۱، تهران: دار الکتب الإسلامية،

چاپ دوم، ۴۰۴۱ ق.

اگر آموختن تمامی دانش تجوید جزء واجبات نباشد، بخشی از آن در واجبات و بخشی در آداب تلاوت و مستحبات می‌گنجد. از این رو تک‌تک افراد جامعه‌ی اسلامی برای انس با قرآن می‌بایست به یادگیری تجوید اعتنا کنند؛ آن را بیاموزند و در تلاوت قرآن و نماز به کار گیرند. مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای - دام ظلّه العالی - در این خصوص می‌فرمایند:

«آداب تجویدی قرآن لازم است. خیال نکنید که اینها حرف مفت یا الکی است.

اگر چه این آداب، علم قرآن نیست؛ اما به هر حال یکی از دانش‌های مربوط به قرآن است. قرآن را صحیح، تجویدی با رعایت وقوف با رعایت مخارج حروف و با رعایت بعضی از آداب لازم - مثل اخفاها، اعادها، اظهارها و صفات حروف را به نحو خودش رعایت کردن - بخوانند.»^۱ با عنایت به موارد ضرورت، تمرین و ممارست بر تلاوت صحیح و زیبای قرآن در صدر آموزش‌های آغازین طاب عزیزی که به تازگی در محیط نورانی حوزه قدم نهاده‌اند، قرار گرفته است. بدین منظور دو کتاب «انس ۱ و ۲» در محورهای روان خوانی و تجوید پیش‌بینی شده است و کتاب پیش‌رو عهده‌دار تعلیم بخش و مهارت تجوید قرآن کریم است.

برای آشنایی مخاطبان گرامی با فرائد می‌و تدوین کتاب، اصول حاکم بر نظام آموزشی ارائه شده و چگونگی تعلیم و تعلّم آن ندی تقدّم می‌شود.

مهم‌ترین ویژگی‌های این اثر

۱. پرداختن بیش از نیاز به مطالب تئوری و غفلت از بُعد عملی قرائت قرآن یکی از آسیب‌هایی است که در تألیف کتاب‌های تجوید باید از آن پرهیز نمود. با نگاهی به کتاب حاضر درمی‌یابید از همان جلسه‌ی نخست، فرایند ارتقاء مهارت در قرائت قرآن آغاز می‌شود. به جای پرداختن به مطالب نظری انبوه که تأثیری در قرائت ندارد، به سراغ خود قرآن می‌رویم. دانش‌پژوهان را عملاً با قرائت قرآن آشنا می‌نماییم؛ به سانی افرادی که عملاً فن ماهیگیری را می‌آموزند. نگاه ما به مطالب نظری هم در اندازه‌ی نیاز و به عنوان مقدمه‌ای برای قرائت زیبا و مجوّد است؛ سخن دانش قرائت قرآن با برخی علوم دیگر متفاوت است؛ در اینجا با دانشی سرو کار داریم که غایت اصلی و ثمره‌ی آن، توانمندی در تلاوت قرآن است. بنابراین انتظار ذکر انبوه قواعد بدون تسلط بر تلاوت، برای اهل فن پذیرفتنی نیست.

۱. نگرش‌های موضوعی ۱، حوزه و روحانیت در آیینی رهنمودهای مقام معظم رهبری، صص ۳۱۷ و ۳۱۸.

افزون بر آن در سیاست‌گذاری هوشمندانه‌ی مرکز تدوین متون درسی حوزه، مراحل آموزش به چهار مرتبه‌ی «آشنایی، شناخت، تسلط و اشراف» تقسیم شده و رسالت کتاب حاضر مرحله‌ی آشنایی با علم تجوید تعیین شده است؛ بنابراین مطابق رسالت تعیین شده، پرداختن به اصطلاحات و مطالب علمی سطوح بالاتر غیرمقبول و خطا است؛ از همین رو تلاش بر این بوده که از بیان نکات غیرلازم خودداری نموده تا فرصت کافی برای تمرین عملی و ارتقاء مهارت در جلسات آموزشی باقی بماند.

۲. رعایت تناسب میزان مطالب ارائه شده در کتاب با مدت زمانی است که برای این درس در برنامه‌ی مصوب درسی حوزه پیش‌بینی شده است.

۳. برنامه‌ریزی انجام شده در متن پیش‌رو از ابتدا تا انتهای فرایند آموزش، بیش از چهار جزء قرآن، طریقه، سبک، جمله به جمله قرائت شده، متناسب با نیاز نکات و قواعد ضروری بیان می‌شود.

۴. براساس معیارهای سه روز، تدوین متون درسی، برای مدیریت یادگیری و تسهیل آن در هر درس بخش‌های «اصول»، «تجسس سازمان‌ده»، اصل مطالب درسی، تمرین‌های عملی و مهارتی، بیشتر بدانیم، پرسش و تمرین» جای گرفته است.

مخاطبان این کتاب

مخاطبان این کتاب افرادی هستند که با صحیح خوانی و روان خوانی قرآن آشنا هستند و دانش و مهارت آنان در حد کتاب «آموزش قرائت یک» است.

اهداف کلی مورد انتظار

انتظار می‌رود دانش‌پژوهان عزیز در پایان دوره‌ی آموزشی:

۱. با قواعد تجوید و زیباخوانی قرآن در حد مرحله یک (مرحله آشنایی) آشنا شده، بتوانند آنها را به اختصار توضیح دهند.

۲. آیات سوره‌های «یس» تا «ق» را با رعایت فصاحت نسبی در ادای حرکات و تلفظ حروف ده‌گانه، صفات ذاتی و احکام و صفات عارضی که در کتاب بیان شده صحیح، روان و مجوّد قرائت نمایند؛

۳. با برخی از مهم‌ترین آداب تلاوت قرآن آشنا شده و هنگام تلاوت قرآن، آگاهانه آنها را به کار بندند؛

۴. با رعایت تلفظ صحیح حروف ده‌گانه و برخی صفات و احکام حروف، به قرائت صحیح و زیبایی نماز مهارت یابند؛

۵. توانایی و باور قرائت صحیح، زیبا و مجود کل قرآن را به دست آورده، نسبت به انس دائمی و تلاوت منظم روزانه و یادگیری مراحل بالاتر انس با قرآن اشتیاق نشان دهند.

سخنی با مربیان قرآنی

۱. برای موفقیت در فرایند آموزش نیازمند توجه جدی به مهارت‌آموزی و پرداختن به تمرینات کتاب هستی. از همین رو خواهشمند است با توجه به شیوه‌ی صحیح آموزش از پرداختن بیش از نیاز به مطالب تئوری و نظری پرهیز نموده، اساس کار را بر تمرین عملی و مهارت‌افزایی در تلاوت گذارید.

۲. پس از بیان قاعده‌ی تجوید در هر درس، به سرعت کوتاه و رسا با انجام تمرین‌های عملی تلاش کنید، فراگیران به مهارت کافی در اجرای قواعد دست یابند. هدف اصلی در هر درس رسیدن به مهارت قرائت فصیح کلمات و عبارت‌های قرآنی به ویژه سوره با رعایت قاعده‌ی جدید و قواعد درس‌های پیشین آن است.

۳. در ابتدای هر جلسه، تمرین‌های عملی درس قبل را با شیوه‌های مناسب مورد ارزیابی قرار داده، قرائت فراگیران را نقد نمایید؛ ارائه‌ی راه‌کارهای عملی مناسب در تصحیح قرائت فراگیران و دست‌یابی آنان به تلاوت فصیح بسیار مؤثر است.

۴. پس از تدریس و تبیین قاعده، تمرینات کتاب را قرائت نموده و از فراگیران بخواهید پس از شما به دقت تکرار نموده، تلاش کنند اجرای فصیح قاعده را فراگیرند سپس در قالب مثال، قرائت آنان را ارزیابی نموده و آنان را یاری نمایید تا به قرائت فصیح و اجرای صحیح قاعده‌ی جدید دست یابند. پس از اطمینان از یادگیری نحوه‌ی ادای فصیح و کامل قاعده و اجرای درست آن توسط فراگیران، تمرینات عملی را ادامه داده، سعی کنید به صورت نسبی مهارت اجرای قاعده برای دانش‌پژوهان ایجاد شود.

۵. در هر جلسه مروری کوتاه بر مطالب چند جلسه‌ی قبل داشته و به صورت مختصر به

تمرین عملی آن درس‌ها بپردازید.

۶. لوح فشرده‌ی آموزشی کتاب را در اختیار فراگیران قرار داده، آنان را تشویق کنید تا با استفاده از آن به تمرین بپردازند.

۷. از انگیزه‌بخشی و تشویق لفظی مناسب و به موقع فراگیران هنگام قرائت قرآن به ویژه در زمان‌های تلاش و ارتقاء غفلت نوزیم.

۸. درس را به صورت ساده و آسان بیان کنید و از گفتن مطالب اضافه‌ای که تناسبی با این سطح آموزشی نداشته و یا تأثیری در قرائت فصیح ندارد، به شدت پرهیز نماییم.

۹. فراگیری برای کسب مهارت در قرائت مجوّد به فرصت کافی نیاز دارند. این فرصت را با توجه به استعداد علمی متفاوت آنها در اختیارشان بگذارید. انتظار نداشته باشید که همه در یک زمان به مهارت مورد نظر دست یابند.

۱۰. پس از خواندن تمرین به صورت «کیفی-توصیفی» قرائت آنان را ارزیابی نمایید. تلاش کنید از این شیوه به عنوان ارزیابی کیفی بهره گرفته و انگیزه‌ی آنان را برای فراگیری و تمرین افزایش دهید.

۱۱. دانش‌پژوهان را تشویق کنید، سرور تمرین‌های عملی درس را مباحثه نموده، به نقد تلاوت یکدیگر بپردازند و نتیجه‌ی آن را به استاد شما برسانند.

۱۲. یکی از درس‌ها به آموزش قرائت فصیح امداد نیاز اختصاص یافته است. اهتمام کافی به آموزش و تمرین این درس و بهره‌مندی از پاداش الهی این عمل، توفیقی الهی برای شما مربی گرامی است.

۱۳. ارزیابی این درس باید به صورت عملی و مهارتی از اذکار ساز رسیده‌های تدریس شده صورت گیرد.

۱۴. مطالب مربوط به بخش «بیشتر بدانیم»، صرفاً برای افزایش دانش مخاطبان بوده و مطالعه‌ی آن اختیاری است.

۱۵. کتاب برای حدود ۳۲ جلسه‌ی آموزشی (در قالب دو واحد درسی) که بخشی از آن به تجوید نظری و بخش عمده‌ی آن به تجوید عملی و تصحیح قرائت فراگیران اختصاص می‌یابد، تنظیم شده است. البته جلسات نظری و تئوری باید توأم با یکدیگر باشد نه جدای از هم.

۱۶. در پایان دوره، فراگیران را تشویق کنید برای خود تلاوت دورهای منظم قرار داده و مراحل بالاترانس، فهم و عمل به قرآن را بپایان آورند.

به امید اینکه خدای سبحان تلاش‌های شما عزیزان در اعتلای فرهنگ قرآن و اهل بیت (علیهم‌السلام) را بپذیرد و خدمت به قرآن را باقیات صالحات قرار دهد.

سخنی با فراگیران عزیز

اهل بیت (علیهم‌السلام) به عنوان بندگان برگزیده و هدایت‌یافته‌ی خدای متعال و هدایتگران بشریت علاوه بر اینکه خود قرآن مجسم بودند و همه‌ی باورها و کردار آنان مطابق آن بود، آیات آن را نیز در نهایت زیبایی تلاوت می‌نمودند؛ به گونه‌ای که همواره شنوندگان مجذوب تلاوت آنان می‌گشتند و این امر نیک بود برای دعوت مردم به بندگی خداوند و هدایت آنان. تأثیری یکایک پیروان اهل بیت (علیهم‌السلام) بر روزه شاگردان مکتب آنان امروزی است بایسته و نیکو.

امام صادق (علیه‌السلام) فرمود: «... مَعَالِ الشَّيْعَةِ كُونُوا لَنَا زَيْنًا...»؛ ای گروه شیعیان! برای ما اهل بیت زینت باشید... بی‌تردید یکی از مهم‌ترین قرائت‌ها برای اهل بیت (علیهم‌السلام) توانایی تلاوت زیبای قرآن در کنار فهم و عمل به قرآن است. ضمناً تکیه به شما عزیزان برای قدم نهادن در این طریق نورانی، نکاتی را برای موفقیت شما در این مسیر مبارک یادآور می‌شویم:

۱. هدف اصلی در این کتاب ایجاد و تقویت مهارت عملی شما در قرائت قرآن است. برای تحقق این امر لازم است تمرین‌های عملی و مهارتی درس را در فاصله‌ی میان هر جلسه‌ی آموزشی تا جلسه‌ی بعد به صورت کامل و دقیق انجام دهید. چرا که تجوید دارای دو بخش نظری و عملی است و تنها با مطالعه‌ی کتاب‌های تجوید نمی‌توان به نتیجه‌ی کافی و لازم دست یافت. بلکه لازم است دانش پژوهان محترم در محضر یکی از استادان علم تجوید که علاوه بر اطلاع از مطالب تئوری تجوید، قادر است قاعده‌ها را در نهایت فصاحت و استواری اجرا نماید به یادگیری بپردازند.

۲. پس از آموختن هر قاعده و آشنایی با نحوه‌ی اجرای آن باید از تکرار و تمرین کافی و مناسب غفلت نورزید؛ تکرار و تمرین باید آن قدر ادامه یابد تا مهارت اجرای آن قاعده به حد ملکه برسد. بدین معنا که حتی در صورت عدم توجه در قرائت، آن قاعده را اجرا نمایید.

۳. تلاش کنید تمرین‌های عملی درس را هر روز برای یکی از دوستان خود قرائت نموده و با توجه به نکاتی که فرا گرفته‌اید به نقد یکدیگر بپردازید.

۴. همه‌ی همت خود را به کار گیرید تا بتوانید با تمرین کافی از سوره‌ی «یس» تا «ق» را صحیح، روان و با رعایت قواعد تجوید بخوانید. این عمل مقدمه‌ی خوبی است برای تسلط بر قرائت مجوّد کل قرآن.

۵. لوح فشرده‌ی آموزش کتاب را تهیه نموده و برای ارتقاء علمی و مهارتی خود از آن بهره گیرید.

۶. اینستماع تلاوت استادان برجسته غفلت نورزید. از طریق استماع و انس با تلاوت‌های زیبای قرآن رفته‌رفته شاهد رشد کیفیت قرائت خویش و ارتقاء و زیبایی افزون‌تر آن خواهید بود. پس از آمختن بر قاعده‌ی جدید با دقت و توجه بر روی قاعده، نحوه‌ی قرائت صحیح آن را در آیات استماع که به سبب به تکرار و تمرین آن بپردازید.

۷. مهارت در اجرای قواعد تجویدی زیبایی و جذابیت تلاوت شما را مضاعف می‌نماید. پس در فراگیری آن کوشا باشید. اگر کسی می‌گردد که تمرین در صورتی مؤثر است که تک‌تک قاعده‌ها به صورت جداگانه در فرصت‌هایی آموختن هر درس تا جلسه‌ی بعدی کلاس به خوبی تمرین شود.

۸. تلاش کنید همواره روزانه به مقدار توان آشنایی با قرآن را تلاوت نموده و در آن تدبّر نمایید. این کار مقدمه‌ی نیکویی است برای فهم و عمل به قرآن. ادامه‌ی اهتمام به فراگیری ترجمه‌ی کل قرآن، خواندن یک دور تفسیر مختصر و سپس تفاسیر مفصّل از مقدمه‌ای است نیک برای ورود شما به مباحث تخصصی تفسیر و علوم قرآن.

عزت و سعادت شما را از آیزد مئان مسألت نموده، آرزو می‌کنیم هر روز در پناه قرآن صامت و ناطق و بهره‌مند از برکاتشان باشید.

سپاس

در پایان بر خود لازم می‌دانیم از زحمات همه‌ی عزیزانی که ما را در تهیه‌ی این اثر یاری نموده‌اند به خصوص اعضاء محترم کارگروه تخصصی قرائت حوزه‌های علمیه به ویژه جناب حجت الاسلام استاد روح‌الله راسل که در مراحل مختلف تصویب سرفصل‌ها و سیاست‌گذاری

و تعیین اصول حاکم بر تدوین متحمل زحماتی شده‌اند تشکر و قدردانی نماییم. همچنین از دست‌اندرکاران مرکز تدوین متون به ویژه جناب حجت الاسلام والمسلمین دکتر سید حمید جزایری که با راهنمایی خود بر غنای این اثر افزودند و نیز جناب حجت الاسلام آقای حق شناس که در تدوین آموزشی این اثر ما را یاری کردند سپاس‌گزاری نموده، دوام توفیق و عزت آنان را از خدای متعال خواستاریم.

امید است خدای کریم این اثر کمترین را پذیرفته و آن را موجب ترویج فرهنگ انس با قرآن و گزاره‌های هدایت‌آفرین آن و ذخیره‌ای برای روز فقر و نیازمندی همه‌ی دست‌اندرکاران تهیه، متعلمان و مترجمان آن قرار دهد. صمیمانه پذیرای نظرها و پیشنهادهای ارزشمند استادان و صاحب‌نظران گرامی خواهیم بود.

مؤلفان: محمد رضا شهیدی پور - علی قاسمی

از ماه ۱۳۹۳

تهیه و تدوین